

NOVA ORGANIZACIJA DELODAJALCEV PROTI AMERIŠKEMU DELAVSTVU.

NOVA VOJNA PROTI DELAVSTVU.

Delavci se bodo branili. — Nova podjetniška organizacija nastopi proti osemurnemu delavniku.

Chicago, Ill., 19. novembra. — Podjetniške organizacije, ki so se združile v eno, nastopajo proti osemurnemu delavniku. Te organizacije so se združile v eno, nastopajo proti osemurnemu delavniku.

Frank Morrison, tajnik "Ameriške delavske federacije," je dejal, ko je izvedel o ustanovitvi nove podjetniške organizacije, ki je takoj napovedala boj delavcem, da se bodo delavci združili še tesnejše proti svoji sovražnici.

Morrison je dejal: To gibanje kapitalistov bo povzročilo, kar so sedaj povzročila vsa taka gibanja. Ko se je ustanovila "Nacionalna zveza proizvajalcev," je bil učinek tak, da je nad en milijon delavcev pristopilo v strojno organizacijo.

Gumpers se ni hotel izraziti o novi organizaciji, ampak je rekel, da pada prihodnji teden svoj glas.

Kakšna sila je nova organizacija? Združenih je 15,000 uradnikov korporacij, ki priključajo k drugim največjim podjetniškim organizacijam. Vse to je združeno v "Odboru narodne industrijske konference." Splošno je sodi, da je to prvi korak, ki ga vodijo do ogromnega boja med kapitalisti in delavci, kakršnega ne pozna zgodovina do danes. Za trditev, ki so zastopane v tej organizaciji, dela 7,000,000 delavcev.

Sveža bo prvo delo nove podjetniške organizacije, da nastopi proti sredstvi proti Adamsonovemu zakonu za osemurni delavnik. William Barr iz Buffala, predsednik nove podjetniške organizacije, je podal značilno izjavo.

"Razvoj zadnjega leta v politiki in v industriji zahteva kot nikoli prej složen nastop v industriji."

Nova podjetniška organizacija je dajala le nasvete združenim podjetniškim organizacijam. Tako govorijo gospodje kapitalisti. Podjetniške organizacije so prejele precej drobne svojo moč, zato pa je nova podjetniška organizacija skrbel, da bodo podjetniki v vsi vprašanih nastopali složno.

Odbor narodne industrijske konference šteje dvanaest članov. Vsa dvanaestih organizacij je združila po dva člana v odbor. Predstavlja jih so gospodje ves čas sedeli v hotelu Astor in se posvetovali o bojni metodi proti delavcem, vendar pa niso povedali, kaj je njih definkiven namen.

Rezolucija, ki so jo sprejeli proti Adamsonovemu zakonu za osemurni delavnik, odkriva kljub temu jasno njih namen.

V resoluciji pravijo gospodje, da je velika nasprotje med ustanovitvijo združenih držav in Adamsonovim zakonom.

Nova podjetniška organizacija je glasen opomin delavcem, da oboje malenkostne prepire med seboj ne združijo v močno falango proti svojemu skupnemu sovražniku — kapitalizmu.

HUGHES IMA 396 GLASOV VEČINE V MINNESOTI.

St. Paul, Minn. — Uradno izjavo je bilo končano včeraj, da je John D. Rockefeller imel 396 glasov v zbiranju glasov za Hughesa, ki ga je zbiralo 179 glasov. Hughes ima 396 glasov, kar je večina, zato je Hughes izvoljen za guvernerja Minnesote.

Rockefeller in davki.

ALI ROCKEFELLER PLAČUJE DAVKE?

Washington, D. C., 19. nov. — Iz zaupnih in višjih krogov v zakladniškem departmentu prihaja vest, da je John D. Rockefeller plačal v letu 1915 dohodninskega davka za nekaj več kot \$20,000,000.

John D. je plačal v letu 1915 dohodninskega davka \$1,250,000. Ta davek odgovarja dohodkom, ki presegajo malo nad \$20,000,000, ali približno \$21,000,000.

Vplačan dohodninski davek je enak povprečnemu letnemu dohodku 22,000 ameriških državljanov, ali več kot eno tridesetino dohodninskega davka na leto, ki ga vplača 357,515 najbogatejših državljanov.

Vprašanje ostane odprto, če teh \$1,250,000 zadostuje za dohodninski davek, do katerega je opravičen zvezni zakladniški departm. od Rockefellerja?

Z drugimi besedami: Ali Rockefeller spada med tiste državljane, o katerih je znani članar Basil M. Manly dokazal, da so "pozabili" vplačati \$300,000,000 dohodninskega davka?

Dokler se ne dobi natančnih podatkov o dohodkih Rockefellerja, njegovemu bogastvu in natančnih številk o dohodninskem davku, ki ga je plačal zveznemu zakladniškemu uradu, se seveda Rockefellerja ne more dolžiti, da je plačal premalo davka.

Nekateri dokazi silijo misleče ljudi, da bi zakladniški uradniki morali uvesti strogo preiskavo.

N. pr. za leto 1914 je bil dohodninski davek vplačan v juniju 1915; Standard Oil družbe in njihove podružnice so izplačale v tem letu \$67,220,000 dividende. Rockefeller je na imeniku delničarjev, ki izkazuje, da lastuje malo nad eno četrtino vseh delnic in deležen je bil \$16,805,000 dividende.

Rockefeller je v istem letu prejel obresti od zadolžnih Colorado Fuel and Iron družbe za \$14,866,000. Rockefeller je priznal, da je lastnik teh delnic in prejel je na obrestih \$743,300.

Dohodki od olja in Colorado Fuel and Iron družbe znašajo \$17,500,000, torej preostane za dohodke iz vseh drugih virov še \$3,500,000.

Noben zapisnik ne pove, kje ima Rockefeller še svoje premoženje, le v finančnih krogih v New Yorku cenijo, da dajejo druga podjetja Rockefellerju ravnotako visoke dohodke, kot jih dobiva od olja. Ti zadnji dohodki prihajajo od dobička, ki ga je vlekla zadnja leta od olja in ga je zopet naložil v drugih podjetjih.

Znano je, da lastuje bančne delnice, posebno od profitosnega finančnega podjetja National City Bank of New York. Ima tudi delnice in zadolžnice železnice in denar naložen v raznih državnih vrednostnih papirjih.

Vsak bankir ali mešetar v Wall Streetu bo povedal radovednemu, ki vpraša po dohodkih Rockefellerja, da znašajo njegovi dohodki več kot \$3,500,000 na leto, če se odšteje dohodke, ki mu prihajajo od olja.

Neka avtoriteta izjavlja, da so Rockefellerjevi uslužbenci na njegov rojstni dan podali svojemu gospodarju proračun o njegovem bogastvu, ki presega \$1,000,000,000. Če to premoženje nosi po 5 od sto, tedaj znašajo dohodki \$50,000,000.

Vsota je torej za \$29,000,000 višja, kot je bil od nje pred enim letom plačan dohodninski davek.

Petodstotna dividenda je pa zelo droban krompir za Rockefellerja, kakršnega rad ne pobira.

Povišanje mezde. Denver, Colo., 19. nov. — Delavci v delavnicah Denver and Rio Grande železnice družbe so dobili povišanje mezde.

Missouri, Kansas and Texas železnica družba je delavcem v delavnicah povišala mezo in zboljšala razmere.

BITOLJ JE PADEL.

Draginja farmerskih strojev.

POLJEDELSKI STROJI SE PODRAŽE ZA 15 DO 20 Odstotkov.

Chicago, Ill., 19. novembra. — V Chicagu zborujejo tovarnarji, ki izdelujejo poljedelske stroje. Sprejeli so predlog, da se poljedelsko orodje podraži za 15 do 20 odstotkov. Gospodje tovarnarji si niso dolgo belili glave, zakaj naj podraže orodje, ampak so rekli, da imajo dva tehtna vzroka za podražitev.

"Farmerji dobe dosti visoke cene za seno, zrno, sadje, sploh za vse, kar prodajo," so rekli tovarnarji, zatoorej lahko plačajo tudi visoke cene za orodje.

Nove zvezne posojilnice omogočujejo farmerju, da lahko vse plača v gotovini, zato mu ni treba več dajati na upanje in na nizke obresti.

Po teh "modrih" besedah za njih žep so tovarnarji še dodali: "Delavci moramo plačevati dražje? Najmanj 20 odstotkov (?) jim plačamo sedaj več. Podražil se je tudi material od 20 do 100 odstotkov."

Farmer ne bo le plačeval orodja dražje kot sedaj, marveč ne bo dobil tudi nič na upanje.

Neki delegat, ki ima zelo "dobro sro" za farmerje, je vzkliknil: "Farmer lahko dobi denar vseh sistemov za farmerska posojila: Plača naj 90 odstotkov v gotovini za orodje."

Po tej razpravi so gospodje prešli v eksekutivno zasedanje.

Po končanem zasedanju se je neki delegat izrazil: "Ej, to ni stvar, ki zanima javnost. Dali ne boš nič v javnost."

Predsednik J. B. Averiz je kasneje dejal: "Najmanjše akcije ni bilo za podražitev orodja, pa tudi pogodili se nismo glede cen. To bi ne bilo postavno. Sešli smo se, da se pogovorimo o naših trgovskih interesih."

Mejtem ko so šle te besede v svet, so se delegatje posvetovali o povišanju cen. International Harvester družba je naznanila, da so cene za poljedelske stroje poskočile od 15 do 20 odstotkov, vezi iz predvaja pa od 25 do 40 odstotkov.

Verjamemo, da gospodom ni všeč, če taki pogovori pridejo v javnost, zato trdijo, da ne gredo take stvari mar javnosti.

BANONI TOLOVAJ JE PLAČAL ROP S SVOJIM ŽIVLJENJEM.

St. Paul, Minn., 19. novembra. 22letni William L. Sindell je bil ustreljen, ko je hotel oropati finančno podjetje "Security State Bank."

Sindell je s samokresom v roki vstopil v banko in ukazal blagajniku, naj dvigne roke kviško. Pohasal je v svojo žepo \$670.

Detektiv William Oliver, ki je bil na straži na banki od zadnjega aprila, od kar je bila banka oropana, je odprl ogenj na tolovaja. Ropar je odgovarjal s strelji, dokler se ni smrtno zadet zgrudil na tla.

Med bitko je Sindell hladnokrvno pušil smadko. Oddal je dva strela na detektiva, ki sta zgrešila cilj. Detektiv je roparja zadela s tretjim strelom.

Bančni uradniki izjavljajo, da je ustreljeni bandit ravnosti tolovaj, ki je dne 8. marca tega leta oropal banko za \$1,567.

VREME.

Vremenski opazovalci v Chicagu naznanjajo, da bo v ponedeljek in najbrž tudi v torek jasno, toda hladno v Illinoisu, Missouriju, Wisconsinu, Iowi, Indiani in v Michiganu. Severni in severnoiztočni vetrovi.

Temperatura zadnjih 24 ur v Chicagu: Najvišja 57, najnižja 36 stopinj.

PRVO VEČJE SRBSKO MESTO PO ENEM LETU ZOPET V ROKAH SRBOV.

Berlin pravi, da so avstro-nemške čete prodrle rumunske gore in dosepele na planjavo Valahije. — Blizo 20.000 Rumuncev ujetih v dveh tednih. — Petrograd in Bukarešt poročata o rumunskih zmagah. — Boji v Vipavski dolini. — Sneg in vihar na Francoskem.

Glasovi o miru.

Splošen položaj.

MACEDONIJA: Kakor je razvidno iz poročil, ki so bila izdana včeraj v Solunu, je Bitolj brez malega obkoljen s srbskimi, ruskimi in francoskimi četami in pade tega mesta je neizogiben. Zavezniški topovi so že dosegli notranje utrdbe Bitolja in nekaj tednov utrdb je že padlo. Da smatrajo centralne sile Bitolj za zelo strateško točko, je razvidno iz ljube obrambe, ki jo vodijo nemško-bolgarske čete proti zaveznikom. Neuradne vesti se glase, da je maršal Mackensen poslal več bataljonov svoje armade v Dobruddži na pomoč za obrambo Bitolja. Rusi so takoj izkoristili oslabilitev Mackensenove armade in danes poročajo Petrograd, da prodira rusko-rumunska armada v Dobruddži dalje proti jugu. Berlin in Sofija skušata kolikor mogoče omalovažiti bojne operacije v južni Srbiji. Berlin pravi uradno, da se zavezniški napadi sicer nadaljujejo, toda bili so odbiti na bitoljski planjavi.

RUMUNIJA: Po uradnih vesteh iz Berlina je položaj ugoden za centralne sile. Bitka za Kambolung se še vedno nadaljuje. — Najhujši boji se vrše v gorskih prelazih in globelih, ki vodijo v severno Valahijo. Bukarešt pravi, da so imeli Rumunci včeraj velik uspeh v okoliših Dragoslavija, kjer so zopet zadržali avstro-nemške napade. V Petrogradu priznavajo, da se Falkenhayn pomiče sicer počasi, toda sigurno skoz sedmogradske gore, čeprav z velikimi žrtvami. Njegov uspeh je pripisati temu, da dobiva neprestano nova pojačanja in da razpolaga z nadkriljujočo artilerijo. Očividci iz avstro-nemške fronte pa poročajo, da spremljajo Falkenhaynova armada neopisne težkosti. Falkenhayn je upal, da prodrne skozi transilvanske gore preden zapade sneg, toda ni se mu posrečilo. Globoki in ozki prelazi med strmimi gorami so že zameteni s snegom in burja z nepopisnim mrazom pritiska boljinbolji. Avstro-Nemci morajo takorekoč z rokami vlačiti težke topove in vozove čez globeli in strmine. Rumunci so utrdili vsak gorski vrh in frontni napadi so tankaj nemogoči. Falkenhayn mora vsako goroposebej ohlegati, ako hoče spraviti sovražnika iz nje. V Berlinu priznavajo neuradno, da pohod na Rumunijo ni pohod v Srbijo in nihče ne ve, koliko časa bo še vzelo, preden Falkenhayn prodrne gorato fronto.

PRIMORSKO: Vroči boji se vršijo že nekaj dni okrog Ša. Marka in St. Petra iztočno od Gorice in—ode strani poročata o uspehih na Tirolskem je zavladala ostruzima z viharji in sneženimi zametij; na gorah je 20 pod ničlo. Vsi tedni so boji začasnno prenehali.

RUSIJA: Berlin poroča o ruskem bombardementu v Voliniji in Petrograd pravi, da je nemška artilerija zelo močna ob Narajuvki. V Karpatih, kjer tudi vlada huda zima, se vrše tupatam krajevni spopadi.

ZADNJE VESTI.

Pariz, 19. nov. — Vojni urad razglasi: Čete orijentalne armade v Macedoniji so okupirale Bitolj (Monastir) ob osmih danes jutraj na dan obletnice okupiranja po Srbiji leta 1912. Srbake čete s kronprincem Aleksandrom na čelu so prepevale narodno himno, ko so korakale v mesto.

Berlin, 19. nov. Vojni urad poroča danes popoldne: Nemške in bolgarske čete so zapustile Bitolj in zavzele nove pozicije severno od mesta.

Berlin, 19. nov. Vojni urad poroča: Naše dvatedenske operacije na južni sedmogrski fronti so dosegle svoj namen. Avstro-ogrške čete so izsilile izhod iz gorskih očin na planjavo Valahije kljub hrabremu upiranju Rumuncev. — Močne rumunske sile med rekama Jutul in Gilort so bile premagane v bitki pri Tirguhuliuju z velikimi izgubami in naše čete so dosegle železnico Orăva-Kraiova. Od 1. do 18. novembra smo ujeli 189 častnikov in 19,338 moških rumunske armade in vpleni 26 topov, 17 municijskih vozov in 72 strojnih pušk.

Bukarešt, 19. nov. Iz uradnega poročila: Od severne moldavske meje do La Muntelu in doline Prava smo odbili vse sovražne napade. V okoliših Dragoslavija smo napredovali in zajeli 84 Nemcev, dva topova in pet municijskih vozov.

Petrograd, 19. nov. — Vojni urad poroča: V dolinah Jutul, Alt in Gilort se nadaljuje silovita bitka; Rumunci so se zopet nekoliko umaknili. V dolini Tirguhuliuju so Rumunci v ofenzivi in so okupirali vrsto hribov.

Berlin, 19. nov. — Včeraj je bil aretiran Hugo Siewert, ravnatelj cesarskega urada za distribucijo krompirja. Siewert je obtožen, da je hotel monopolizirati razna živila za svoj osebni dobiček. Arstacija je povzročila v Berlinu veliko senzacijo.

Pariz, 19. nov. — Slabo vreme prevladuje po vsi Franciji in na angleški fronti je zapadel sneg. Na Atlantskem morju divja silni vihar, zlasti ob južnospadni obali Francije in naokrog Anglije. V zadnjih 48 urah je vihar potopil več ladij. Iz fronte ni danes nič novega.

V INDIJI, na meji Afganistana, so se pojavili boji med Angliji in upornimi indijskimi četami. London poroča, da so bili četasi potolčeni.

GLASOVE o miru je zopet slišati. In Londona, Berlina in Dunaja poročajo, da namerava predsednik Wilson v kratkem povabiti nekatere države na konferenco, katera ima zopet povabiti vojskujoče se države, da pošljejo delegate, ki naj predložijo pogoje za (Dalje na 3. str., 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Izšaje dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTECene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne
vrstajo.Naročnina: Zedinjene države (levon Chi-
cago) in Canada \$3 na leto, \$1.50 na pol leta
in 75c na tri mesece; Chicago in Indianapolis
\$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.15 na tri
mesece.Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National
Benefit SocietyIssued daily except Sundays and Holidays
OWNED BY SLOVENE NATIONAL
BENEFIT SOCIETY

Advertising rates on agreement

Subscription: United States (except Chi-
cago) and Canada \$3 per year; Chicago and
foreign countries, \$4.50 per year.Address:
"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Telefon Lawndale 4636.

Sužnost in civiliziran
svet.

Nekdo je enkrat zapisal — zli se nam, da je bil Shakespeare — da ni bil še nikdar tako zločinski, nečloveški, diabolski de-
janja izvršenega na svetu, da ga ne bi bil odobraval kak visok cer-
kveni dostojanstvenik. To je res-
nično, pa naj je zapisal Shake-
speare ali kdorkoli.

Resnica je pa tudi, da se je ved-
no nakel cerkveni dostojanstve-
nik, ki je storil ravno nasprotno,
namreč da je obsojal in žigosal
tako početje. To se je godilo o-
čitno ob času civilne vojne v Ze-
dinjenih državah. Duhovniki na
severu so v imenu Boga obsojali
zamorsko sužnost v dno pekla,
medtem ko so duhovni na jugu
ravno isto sužnost poveljevali
kot božjo ustanovo.

Danes vidimo belgijskega kar-
dinala katoliške cerkve Mercier-
ja, ki piše in pošilja na adresu
"civiliziranega sveta" protest
proti oblastnikom Nemčije, ki si-
loma odvajajo Belgijce iz njih-
vih domov in jih vozijo v Nem-
čijo na prisilno delo. "Na ta na-
čin" — pravi kardinal — "je na-
tisoče Belgijcev potisnjenih v su-
žnost."

Nato opisuje kardinal, kako ne-
srečne Belgijce trgajo od svojcev
— žen, otrok in starišev — jih tla-
čajo na železnice, tovorne in ži-
vinske vozove in vozijo v sprem-
stvu straže z golimi zajoneti v ne-
znane, tuje kraje, kjer morajo o-
pravljati trda dela za svoje go-
sposdarje in premagovalece. To se
čita ravno tako, kakor da bi se
enkrat prelitali poročila o bru-
talnih dogodkih v Michiganu in
Colorado, ko so milicarji in oho-
roženi kompanijski hlapeci planili
na "nezaželjene državljane" v o-
sebah delavskih voditeljev in or-
ganizatorjev in jih odvedli na
vlak, ki je odredal z njimi daleč
proč iz pozorišča delavskega boja.

Na drugi strani pa čitamo, ka-
ko nemški oblastniki v Belgiji in
v Berlinu ogroženo tajijo, da bi
bilo kaj protipostavnega ali ne-
človeškega v tem deportiranju in
da vršijo to proceduro le v korist
Belgijcev samih, ki nimajo doma
kaj delati niti jesti. Belgijski de-
laveci v sužnosti? Neumnost! —
pravijo nemški zmagovalci. Mar
jih ne plačajo za njihovo delo?
Četudi jim dajo le osem centov
na dan (v amerikkem denarju),
kakor trdijo Belgijci, je to že pla-
ca in dokaz, da je vsaka govornica
o sužnosti absurda laž. Delo
Belgijcev v Nemčiji ni brezpla-
no, temveč je popolnoma v so-
glasju z današnjim mezdinim sis-
temom — enlino, kar manjka, je
milijonkrat proslavljen "svobo-
da pogodbe" med delavcem in
gospodarjem, to je da delavec la-
hko dela, če hoče in pusti, če ne-
če. Ker je pa vojna, zahteva po-
treba, da se pravilo o "svobodi
pogodbe" suspendira, kakor je to
v navadi vseh vojskujocih se dr-
žav.

V tem smislu odgovarja Neme-
ci, ampak to je le oficijelna odgo-
vor. Nam se pa dozdeva, da oti-
ki kardinala Mercierja zahtevajo
vse odgovore. Na primer, zakaj
ne bi človek priporočal, da se o-
glasijo v Nemčiji ta ali oni dostoj-
anstveniki katoliške cerkve, ka-
teri imajo ravno isto stališče kot Mer-
cier? Zakaj se ne bi oglašil kak
kardinal v Nemčiji in povedal
svetovni svet, da Belgijci, da je
ne krivica, pota, da je deportacija
belgijskih delavcev opravičena

pred Bogom in ljudmi in pravi
blagoslov za izgnance?!

"Civiliziran svet", na katere-
ga se obrača kardinal Mercier,
vsekakor pričakuje, da izrečejo
mnenje tudi predstavniki katoli-
ške cerkve v Nemčiji, čeprav se
ve že vnaprej, da bi to mnenje
ne izpremenilo položaja Belgij-
cev; torej samo zaradi konveni-
enjalnosti bi lahko povedali in to
bi bilo zanimivo.

Sužnost! — V tem slučaju je
beseda "sužnost" nedoločen ter-
min, ki se lahko razteza in zavi-
ja kakor kdo hoče, samo da do-
bro služi namenu. In ravno tako
nedoločen termin je ime tiste reči,
bi morala po želji kardinala Mer-
cierja sedeti na sodnem stolu in
izrehati svojo sodbo, namreč —
"civiliziran svet"!

Kje pa je danes "civiliziran
svet"? — Kdo si je lastil več ci-
vilizacije kakor ravno Evropa? —
Nagajte se je!

Konvencija ameriške
delavske federacije.

Baltimore, Md., 18. novembra. —
Konvencija je na priporočilo od-
bora za resolucije sprejela sogla-
sno resolucijo, ki obsoja zakono-
dajni program predsednika Wil-
sona z ozirom na uvedbo prisilnih
razsodišč za štrajke in izprtja. Pri-
silna razsodišča oropajo delavca
za njegovo brožje — stranke, brez
katerega delavec postane brez-
praven suženj kapitalistov.

Obširno razpravo je povzročila
rezolucija W. Greena, tajnika ru-
darske organizacije U. M. W. of
A., ki priporoča zvezno komisijo
za preiskavo draginje.

Napredni delegatje so takoj po-
segli v debato in tudi vdarili na
pravo strmo. Seidel iz Decaturja,
Ill., in Hayes iz Clevelanda sta
nastopila z vso govorniško silo
proti resoluciji, ker niso take pre-
iskave do danes prinesle najmanj-
šega uspeha.

Priporočala sta, da naj vlada po-
državi industrijo za živila, želez-
nice in rudnike. Seidel je povdar-
jal, da vsled prohibističnih zak-
onov postajajo pivovarje in saluni
brez vrednosti in se jih takorekoč
konfiscira. Če se lahko kaj takega
izvrši postavnim potom, zakaj ne
bi Ameriška delavska federacija
ne priporočala zakonov, ki dajejo
vladi pravico zapleniti živila in
jih prodajati po poštenih cenah. —
Kljub dobrim argumentom je bila
sprejeta resolucija, ki priporoča
le zvezno preiskovalno komisijo.

Važna je tudi resolucija, ki do-
loča za unije, ki so združene v
Ameriški delavski federaciji, da
naj ne podpisujejo pogodb, ki iz-
ključujejo stavko iz simpatije. Re-
zolucija se predlagali pleskarji in
sobni slikarji in se nanaša na raz-
mere v Chicagu, ker so lani neka-
tere unije podpisale takozvano
"splošno pogodbo", ki omejuje
stavko iz simpatije.

Neka druga resolucija se obrača
proti uvedbi militarizma v javnih
šolah. Vojni department je namreč
imenoval učitelje, ki bodo v
šolah podučevali vojaške vaje.

Pleskarji in sobni slikarji so
predložili tudi resolucijo, v kateri
zahtevajo prepoved za izvažanje
živil, ker izvažanje živeža iz Zdr-
ženih držav tvori veliko nevarnost
za ljudstvo. Konvencija naj po-
zove predsednika, da prepoved za
izvoz živil ostane toliko časa v
veljavi, dokler se ne dožene, da je
dosti živeža za prehranitev ameri-
škega ljudstva.

DOPISI.

Clinton, Ind.

Društvo "Studentek pod Skla-
bo," Stev. 213 S. N. P. J. je skle-
nilo dne 26. novembra t. l. prire-
diti takozvani "box-super" v
prostorih sestre predsednice A.
Maliye Zupančič.

Sklenile smo to pot pustiti mož-
ke vstopne proste, zato pa mo-
rajo isto nadomestiti ženske. Vsaka
ženska, ki prinese mora seboj
škafčo, v kateri mora biti jedil
za dve osebi in njeno ime. Doti-
ne škafče se bodo potem razpro-
dale v korist društvene blaginje.
Vsaki, ki bo delal kupil škafčico,
mora potem iz iste skupne večer-
jati s tisto damo, katere ime bo
našel na njej. To in vsakovrstne
druge zabave bo obilo.

Torej ženske, pridite v obil-
nem številu v spremstvu "ska-
telj" seveda. Gledele bomo nato
da bomo vsi posestnikom dobro
postregli s svojo pijavo ter toj-
lim in ozlim okusnim prigriz-

SS ADRIATIC, CAPTAIN RANSON AND ADRIATIC'S
DECK LADEN WITH AUTOS FOR ALLIES

kom. Seveda tudi brez godbe ne
bo. Prijazno vabimo vse rojake
iz Clintona, Universale, Jacksonville,
Terre Haute in sploh iz bli-
žnje in daljne okolice, da nas po-
setijo na veselici 26. novembra t.
l. Žal gotovo ne bo nobenemu.

Christ, Omaha,

tajnica.

Rock Springs, Wyo.

Hočem napisati par vrstic za
naš delavski list "Prosveta". Tek-
om zadnje volilne kampanje se
je v tukajšnji naselbini mavisikal
videlo, največ pa slabega za de-
laveci? Seveda tudi Slovenci niso
mno hoteli ostati zadnji in napra-
vili smo skupni shod dne 2. no-
vembra. Na tem shodu je imel
vsak pravico izraziti svoje mne-
nje. Največ jih je bilo, ki niso
držali z delavsko stranko. Za so-
cialistično stranko je nastopil F.
S. Tauchar, ki je napravil prav
izvrsten govor o pomenu delav-
ske stranke. Potem so nastopili
republikanci in demokrati. Pose-
bno so republikanci hvalili, da je
njih stranka najboljša. To se pa
velikokrat sliši, da naša slaba bla-
go se mora najbolj hvaliti. Seve-
da gledajo pa vsak za svoj žep.

Delavec ni nobenemu mar, pa
če je ves raztrgan in če tudi u-
mira gladi. Težko se dobi danes
človeka, ki ima kaj premoženja,
da bi se siromaka usmilil. Kadar
da bi se volitve, je pa tudi glas de-
laven dober, ako je kateri tako
prismojen, da ga odda takemu
človeku, ki ni za delavsko stran-
ko. Socialistična stranka je naj-
boljša za nas, ona bo zahtevala
pravice, kakršne moramo imeti,
kadar pride na površje. Druge
stranke so take, da kadar so vo-
litve, kriče lanko se bo nam dobro
godilo pod to, ali oho kapitalisti-
čna stranka, ko so pa volitve kon-
čane, pa vse zaspi, vse obljube so
pozabljene. Ko minejo štiri leta
se pa zopet prebudi in zopet so
obljube in dobrote na dnevnem
redu. Prejšnja štiri leta smo imeli
demokratskega predsednika in
kakor se sliši bi tudi zannprej.
V teh štirih letih je nastala groz-
na draginja. Kadar so pa volitve,
pa če bi jih človek poslušal, misli
bi, da bomo imeli kmalu vse za-
stoj. Pa to je sama hinavščina.

Tako vidite gre naprej, dan-
esne in leto mine, mi smo pa zme-
rni na slabšem, ter ostajamo suž-
ni kapitalistov. Skoro bi bilo že
porabiti, kako se tudi tukaj n-
brali republikanci za tistega do-
brotljivega "Hughesa"! Nobe-
den teh se na ni spomnil kako,
da je ta "Hughes", bivši najviš-

ji sodnik, po nedolžnem obsodil
klobučarske delavce. Zaradi te-
ga dobrotljivega možakarja je
tukaj po Ameriki več unijskih
postaj moralo plačati večje ali
manjše svote, da so po nedolžnem
obsojene delavce vzeli izza omre-
žja. Tudi tukajšnji organizirani
delavci so morali plačati za te
nedolžne žrtve vsak po petin-
dvajset centov. Ko so pobirali za
ta sklad, pa ni nihče stegnil jezi-
ka, kdo da je bil njih sodnik!

Večina tega mesta je namreč
republikanskega in seveda potem
takih stvari ni nihče prinesel na
svetlo. Tukaj pri nas se dva me-
seca ni nič drugega slišalo, kakor
Hughesovo dobroto. Ko bi bili
privrženci poslušali, bi bili začeli
ljudje misliti, da se bo kar ee-
dilo okoli nas če slučajno pride

"Hughesovo" veličanstvo na po-
vršje? Tako je tukaj napravil
"republican woman club," dne
6. novembra veliko slavnost na
čast republikanskemu "preziden-
tu". Kar ni bilo pristašev vločene
stranke, ni nihče dobil obvestila
in vabila na slavnost. Ravno sem
se napravila, da grem na pošto.
Ko natedim par korakov od sta-
novanja, naenkrat zaslišim, milo-
donoči glas: "Hu—u—u—ughes!"
Jaz začudeno poslušam kaj po-
meni vse to, ko pridem malo bliž-
je, zagledam nebroj avtomobilov
in zopet je zadel urnebesni boj-
ni klic: "Hughes!" Ko grem še
malo dalje, zagledam avtomobil
ki je bil podoben "ambulanci",
znoraj se prikazni je svetila la-
terna, od zunaj pa zagledam Hu-
ghesa podobne kosmatine. Kar
streslo me je, da vam po pravici
povem. Mislim, da morda
sam živi gospod Hughes stoji tam
gori, pa je bil le njegov model!
Tako se je premikala procesija
dostojanstveno in veličastno na-
prej. Škoda, da ni bila pl. Gaj-
žla tukaj, da bi bil s svojimi "luft-
šifom" opazoval vse te ceremoni-
je, ker v zraku bi bil bolj "sfe-
fe", kakor na tleh.

Ko so prišli s procesijo nazaj,
so imeli v gledališču govornika,
ki je kandidiral v senat na repu-
blikanskem tiketu. Hvalil je se-
veda zopet svojo stranko za naj-
boljšo. Rekel je, da se z božjo po-
močjo varujemo vojne in tej be-
sedu je sledilo burno odobrava-
nje. Tako je govoril dve uri in ko
je govor končal, je pristavil:
"Vote for Hughes!" Končaj je
prvo besedo končal, že so se za-
čeli klicati: "Hu—u—u—ughes!"
To miho javkanje me je prav do
srca pretreslo in ganilo. Kdor je
vse to poslušal je moral misliti,

Delavske vesti.

Podjetniki v akrbeh.

New York, 19. nov. — Muo-
tvdke izdelujejo načrte, da
pomagale delavcem, ne da bi ji
bilo treba zvišati meze. Ind-
wood Typewriter kompanija
Brooklyn Trust družba sta sk-
nili, da delavcem izplačata v te-
zine nagrade. General Chem-
družba bo nakupila živila in
razdelila med delavce.

Uspehi strojnikov.

Washington, D. C., 19. nov.
Time Recorder družba v Endi-
tu, N. Y., je svojih stroj-
priznala osebnim delavcem
zadetih je 600 delavcev.

Firestone Co. v Akronu je s-
nikom priznala osebnim delav-
in 25 odstotkov povišanja me-
V vseh delavnicah, v kate-
delajo od kosa, je uveden os-
urni delavnik. Prizadetih je 12
strojnikov, 200 izdelovalcev
dja in ravnotoliko pomagačev.

Povišanje meze za tekstilne
lavce.

Fall River, Mass., 19. nov.
Delavci v petih predilnicah so p-
kratkem zahtevali povišanje
zde. Tovarnarji so jim ponu-
desetostotno povišanje ki so
delavci sprejeli na izredni seji.
Povišanje meze stopi v ve-
vo dne 4. decembra t. l. in tr-
šest mesecev. Prizadetih je 35
soč delavcev, ki delajo v 112
variah.

Zadružno gibanje.

Beuld, Ill., 19. nov. — Kon-
no društvo je priobčilo trimese-
račun, iz katerega je razvideti,
je društvo prodalo v treh mese-
za \$7,280.62 blaga. Med zadru-
je bila razdeljena vsota \$303
kar odgovarja petodstotni d-
delci.

Konzumno društvo se pod v-
nim ravnanjem prav dobro
vija in obeta najboljše uspehe.

Skušnje rudarjev v Illinoisu.

Springfield, Ill., 19. nov. —
piti za rudarje se vrše dne 23.
vembra v Belleville, dne 24.
vembra v Stauntonu, dne 28.
vembra v Taylorvillu in du-
novembra v Springfieldu.

Lepa zmaga.

Jersey City, 19. nov. — Štiri
delavcev v podjetju Crucible S-
Co. se je po pordnevi stavki v-
lo zmagonosno na delo. Izvoje-
so povišanje meze za ose-
stotkov in dvojno mezo za o-
oh praznikov in nedeljah.

Družba se boji organizacije.

Bessemer, Ala., 19. novem-
Woodward Iron Co. je delav-
povišala mezo za deset od-
kov. Prizadetih je 2000 delav-

Plačilo za stavkokaštvo ne bi
stane.

Klee, O., 19. nov. — Tukaj-
rudarska lokalna organizacija
izključila nekoga Frank Cig-
starega 40 let, visokega 5 čevl-
in 10 palev. Narodnosti je
venske ali hrvatske. Izdalja
za Jugoslovani iz Avstrije.

Izključen iz unije je bil p-
vsem članstvom in udomov v
nik, ker se mu je dokazalo, da
v letu 1914 stavkokazil v C-
radu.

Priznal je le, da je le delal
aprila, to je na dan, ko se je
čela bitka pri Ludlowu. Doka-
se mu ni moglo, če je bil tudi i-
streli, ki so streljali na zene
otroke.

Drug tak ptiček je neki
drew Klun, ki je imel s svojo
no prenočišče (boardinghouse)
Ludlowu, pri katerem ni bil
hrani in stanovanju ne le Fran-
ligoj, ampak še mnogo dru-
stavkokazov, ki jih je import-
kompanija, da razbije stavko.

Stavka še vedno traja.

La Salle, Ill., 19. novembra.
Stavka v cementovnah v tul-
anjem okolišču še ni odprav-
Družbe bi seveda rade do-
stavkokaze. Glas gre okoli, da
delavskega boja radi meze so-
da ga ni? Delavci so zastavili
zahtevali osebnim delavcem
priznanje organizacije.

Delavci naj bodo torej pre-
če lazijo krog njih razbi, a-
da bi na linanice ujeli kaline.

Nova pogodba postruje polot-

Indianapolis, Ind., 19. nov.
Cestnoželezniški uslužbeni se
gajajo z družbo radi nove po-
gobe. Če družba ne prizna zaht-
je stavka neizogibna.

Angleški parnik "Ariatic", ki
se je do zdaj uspelo izogniti sub-
marinkam. Na desni kapitan in
zgoraj krov parnika napolnjen z
avtomobili za zaveznike.

da je Hughes res prav usmilje-
nja vreden. Po dokončanem go-
voru so začeli v gledališču kazati
premikajoče slike Hughesa. Kdor
jih je gledal moral je skoro neho-
te verjeti, da Hughes je res naj-
boljši prijatelj delavcev.

Vse to je bilo pa narejeno le v
to svrhu, da bi napeljal vodo na
svoj mlin. Misli si je pač: če mi
vse dobro izteče, potem bom pa
že zavijtel bič, nad vami bedaki,
socializma, da zatremo kapitali-
sti z nami! Zato pa delavci, or-
ganizirajte se in stopite pod prapor
socializma, da zatremo kapitali-
stično moč. Ko bodo vsi delavci
združeni, zasijala nam bo prava
zarja svobode.

Vrvice v ktere smo danes vkle-
njeni bodo padle od nas in zmaga
bo kakršne se ni videl svet. A-
gitirajmo torej, vsi za enega, e-
den za vse. Pristopajte rojaki v
sue. klube in podpirajte stranko,
delavcev kajti brez boja ni zma-
ge. Pojdimo torej nevzdržno na-
prej, da dosežemo pravice, do ka-
terih smo opravičeni.

Pozdrav vsem zavednim roja-
kom in sodrugom širom Zdrže-
nih držav! Živel socializem!

Rozi Jereb.

Indianapolis, Ind.

Magnati pri tukajšnji ulični že-
leznici so pokazali svoje zobe. P-
vedali so svojim uslužbenecem,
da kdor nosi unijski znak, ne bo de-
lal pri njih. Seveda so se magna-
tje obrnili tudi do demokratičnega
mestnega župana in ta jim je
obljubil polno pomoč. Da boste
razumeli, to še ni nikakšen štrajk,
ampak samo nekako nasprotje
med delavci in kompanijo. Delajo
samo tisti delavci, ki so unijski
znak odložili. Mestni župan pa
stoji na stran kompanije z vso po-
litijsko armado, da se skebom in
meč skebi kaj ne pripeti.

To je tisti župan, kateremu so
naši Slovenci dne 21. oktobra ta-
ko čast iskali, da so ga povabili
za kupa pri razvitu društvene
zastave.

Vpričo takih razmer med cest-
noželezniško družbo in njenimi u-
službenec, se meni zdi precej ne-
varna vožnja na karah ulične že-
leznice.

A. Mrovlje.

RUSIJA JE ZAPLENILA TELE-
FON V MOSKVI.

Stockholm, 18. nov. — Ruska
vlada se je polastila telefonskega
podjetja v Moskvi, ki je bilo la-
stnina švedske družbe. Instalacija
telefona v Moskvi je stala to dru-
žbo okrog deset milijonov rubljev.

OSEM PARNIKOV POTOPLJE-
NIH V ENEM DNEVU.

London, 18. nov. — Submarinke
ali mine so večerj potopile osem
trgovskih parnikov, med kateri-
mi je pet iz neutralnih držav.

Evropska vojna in vesti iz inozemstva.

(Nadaljevanje iz prejšnjega)

Vse to pa se vidi v zraku, da se je leti, da se vresniči. DEPORTAZA Belgijcev v Nemčijo se nadaljuje in v Londonu so predpripravi za izdeportiranje predpripravi za izdeportiranje Belgijcev. Pravi, da Nemci ostavijo Belgijo in nato bodo pustili doma kolikor manj Belgijcev vojaške koristi.

KRVAVI BOJI ZA BITOLJ.

Pariz, 19. nov. — Vrhovno poveljstvo poroča iz Soluna: Srbske čete so večerj okupirale 330 kilometrov sovražnih zakopov istočno od reke Cerne. Pri ovinku reke se nadaljuje sovražno bojevanje. Srbi so vzeli z naskokom hrib številnih sovražnih odpora nemških vojakov, ki so imeli velike izgube. Na sovražnih položajih so osvojili nadaljnji sovražni zakop, ujele 60 Italijanov in vpletele dve strojni puški.

Solun, 19. nov. — (Uradno). Anglije čete so na letu tega Strunice reokupirale. Sedem milj južno od Bitolja in bližnje vas Kumburci so osvojili protinapad na Bitolj je bil odbit.

Berlin, 19. nov. — (Brezlično v Solun). — Srbsko-francoski napadi na planjavi pred Bitoljem in v njegovem pokroju hribov ob reki Ceri so bili odbiti. Krvaivi boji v visini severnoistočno od Čegele se ponavljajo vsak dan. Srbi okupirali eno višino 15. t. m. Naše čete pod vodstvom generala Otto Buclowa so z naskokom reokupirale izgubljeno pozicijo.

RUMUNCI SE UMIČEJO.

Berlin, 19. nov. — (Brezlično v Solun). — Od s snegom pokritih Karpatov do gorskih prelazov južno od Krontata je položaj nepremenen. Severno od Kampolunga so izvršili Rumunci več napadov, da bi potisnili nazaj centum nemške armade, a njihovi poskusi so bili zastoj. Rumunci so imeli velike izgube. V gozdovih prihali na obeh straneh rek Alt in Jil se nadaljuje prodiranje nemških in avstrijskih čet in večje delo Rumunec je bilo njetih. Na levem krilu nemško-bolgarske armade v Dobrudži so se večerj vršili artilerijski dvo-

Bukarešt, 19. nov. — (Uradno). V okoliših Dragoslavlja, severno od Kampolunga, so naše čete odločno vse nemške napade in reokupirale nekaj izgubljenih pozicij. V dolini Alt in Jil pritiska so množično z veliko silo in naše čete so zopet umaknile v smeri proti Zimulesti.

Petrograd, 19. nov. — Medtem ko Nemci in Bolgari izgubljajo tla v Maedoniji, silijo nemško-avstrijske čete vedno bolj v Rumunijo in zadnjih 36 urah so imele precej uspehov. Južno od Vulkanova prelaza je Falkenhaynova armada prodrla dvajset milj na rumunski teritorij. Nemci napenjanje vse silo, da bi dosegli Postaja, strategično železniško postajo. V spodnjih Karpatih se nadaljuje boj v sneženih prelazih. Avstro-nemške čete so z nevrjetnim naporom privleklo težke topove skozi ozke in s snegom zametene globeli in zdaj bombardirajo ruske višine, ki so v rokah Rusov. Rumunec. V okoliših Dragoslavlja dobivajo Nemci neprenehoma nove čete na pomoč in skušajo za vsake cene razbiti rusko-rumunsko defenzivno črto severno od Kampolunga.

ANGLEŽI VZELI NOVE POZICIJE.

London, 19. nov. — (Uradno). Naše čete kljub slabemu vremenu napredovale južno in severno od Anere. Največ pozicij so osvojili na južnem bregu reke, kjer so naše čete dosegle na Grandcourt. Pri teh operacijah so ujele 285 Nemcev. Razglašeno našo fronto tudi severno od Beaumont-Hamela in severno od Beaumont-Hamela je lito bombardiral Beau-

Berlin, 19. nov. — (Uradno in brežlično v Sayville). Angleška

artiljerija je bila zelo aktivna proti našim pozicijam na obeh straneh Anere. Francozi so po Jopuški prepravi napadli Saily Sailfisel in sosedne pozicije proti jugu, toda napad se je razbil ob našem ognju. Na severni fronti pri Verdunu in v posamičnih okoliših v Vogezih je začelo oživela artiljerija.

BOJI ISTOČNO OD GORICE.

Rim, 19. nov. — (Uradno). Na pomorski fronti je bila avstrijska artiljerija zelo delavna v okoliših Plave. Na Sv. Marku istočno od Gorice se nadaljuje luti boj. Trije napadi, ki so bili izvršeni na Hšo Dveh Smrek v nočni temi, so bili odbiti. Včeraj je sovražnik napadel italijanske pozicije južno-istočno od St. Petra, toda zastor našega ognja je zavril napadalec. Na Krasu je položaj neizpremenjen. Na tirolski fronti neprenehoma sneži in sneg je že tako debel, da je ponekod bojevanje nemogoče. Na visokih gorah je padla temperatura na 20 stopinj pod ničlo.

Dunaj, 10. nov. — (Uradno). Naše čete vodijo uspešne boje na fronti istočno od Gorice. Včeraj so osvojili nadaljnji sovražni zakop, ujele 60 Italijanov in vpletele dve strojni puški.

RUSI AKTIVNI V VOLINIJI.

Berlin, 19. nov. — (Uradno in brežlično v Sayville). — Oh rekama Ščera in Stokod je sovražna artiljerija bolj aktivna kakor po navadi. Podvzetje naše patrulje blizu Vitonice, severozapadno od Lutška, je izpadlo s popolnim uspehom.

Petrograd, 19. nov. — (Uradno). V okoliših hribov istočno od Lipnicadolne nas ovira sovražna artiljerija v bojih za pozicije, ki so nam reokupirale. V gozdovih Karpatih je sovražnik vzprizoril ofenzivo južnozapadno od Vukarka in v okoliših gore Kapul. Naš topniški ogenj je preprečil napade.

BITKA Z INDIJSKIMI UPORNIKI.

London, 19. nov. — Vojni urad poroča, da se je vršila bitka med angleškimi četami in 6000 Indijci na indijski meji v Aziji. Indijci so bili premagani in sto je obležalo mrtvih. En sam Anglež je bil ubit (!)

ZEPELIN JE PADEL.

Petrograd, 19. nov. — Ruski topničarji so zrušili velik nemški zeppelin blizu Strani južnozapadno od Pinska. 16 Nemcev, ki so bili na zeppelinu, je bilo njetih.

Pariz, 19. nov. — Vojni urad naznaja, da je v noči 16-17. novembra francoski zračni škvadron vrzel 157 bomb na nemško avia-tiško polje pri Golancourtu (ob reki Oise) in pri Griseollesu (ob reki Aisne). 22 eroplanov v službi angleške mornarice je pred zoro 16. novembra bombardiralo elektrarno in mornariške delavnice v Ostendu, Belgija. Vrgli so 180 bomb in mnoge so zalede. Pristanisce v Zeebrugge je bilo tudi bombardirano. Vsi eroplani so se vrnili ne-poškodovani.

GLASOVI O MIRU.

Berlin, 19. nov. — Koelnische Zeitung ima poročilo iz "švicarske meje", ki se glasi, da so pri-čele neutralne države z gibanjem za mirovno pogajanja med zavez-niki in centralnimi silami. Govori-se, da nameravajo neutralne države z Zedinjenimi državami na čelu povabiti obe vojskujoci se skupini, da pošljeta delegate na mirovno konferenco. Več evropskih neutralnih vlad je že v dotiki s predsednikom Wilsonom.

Dunaj, 19. nov. — Tukajšnje vodilno časopisje je včeraj objavilo vest, da izdeluje predsednik Združenih držav, Wilson, načrt za dosego mira. Ta vest je vzneta na Dunaju veliko zanimanje. Nekateri časopisi razpravljajo o tem, da tak korak predsednika Wilsona bi saj pokazal svetu, kdo je za nadaljevanje vojne in kdo

ni, in indirektno pozdravlja Wilsonovo namero. London, 19. nov. — "The London Nation" citira zadnji govor nemškega kancelarja kot "razmišljanje oblake" in sugerira, da zdaj imajo Zedinjene države lepo priložnost, da nagovorijo Evropo v prid miru. Dalje pravi "T. L. N.", da bi se Anglija ne mogla upirati vabilu za mir in da nima nobenega razloga, da ne bi pozdravila tega koraka.

EGIPTOVSKI SULTAN OBSOJEN NA SMRT.

Amsterdam, 18. nov. — Vest iz Bejruta, Sirija, se glasi, da je turško vojno sodišče obsodilo na smrt Husejn-Kemal pašo, sultanovega namestnika v Egiptu, ker je dopustil da so deli turške države prišli pod Anglijo.

DVA VLADARJA V AVSTRIJI?

Berlin, 18. nov. — "Vossische Zeitung" ima nepotrjeno vest iz Dunaja, da bo avstrijski cesar proglasil sedanjega prestolonaslednika Franca Karla za svojega sovladarja. To se bo zgodilo 2. decembra, ko potee 68 let Frane Jožefovega vladanja.

SVOBODA ŽIDOVSE VERE NA POLJSKEM.

Berlin, 18. nov. — Prekomorska časnikarska agentura je izdala poluradno poročilo, da je guverner-general Beseler na Poljskem zajamčil židom svobodo njihove religije. Židje se bodo smeli versko organizirati in vršiti svoje verske obrede javno v templih.

FRANCOSKI AVIJATIK NAD MONAKOVEM.

Pariz, 18. nov. — Kapitan Beauchamp, francoskemu vojnemu avijatiku, je bilo včeraj naročeno, da se osveti za nemško bombardiranje mesta Amiens, kar je tudi storil z velikim uspehom. Letel je iz zapadne fronte na Bavorsko in metal bombe na kolodvor v Monakovem. Potem se je obrnil proti jugu, preletel Alpe in se brez vsake nezdore spustil na tla v Santa Dona di Plave v Italiji, 12 milj od Benet. Nad Monakovo je priletel v štirih urah in vsega skupaj je preletel 435 milj.

Štorm Amerike.

Philadelphia, Pa., 19. nov. — Štirje maskirani roparji so vstopili v salun Ernest Haageja, da ga oropajo. Salunar je bil sam v gostilni in je šel dneve prejemke, ko so vstopili banditje. Namerili so nanj sanokrese in mu ukazali, naj jim izroči denar. Haage ni bil oborožen. Pograbil je enega tolovaža za vrat in ga držal kljub temu, da je dobil kroglo v hrbet. V teku boja je zadel kroglja bandita, ki ga je držal salunar za vrat in je bila njemu namenjena. Tolovaji so zbežali, ko so videli, da je bitka zanje izgubljena.

Ljudje, ki so jih privabili streljati na lice mesta, so našli salunarja in bandita ležati nezavestna na tleh.

Chicago, Ill., 19. novembra. — V Evanstonu so našli buržoaznega političarja William E. Andersona ležati v mlaki krvi. Anderson je lastoval preje blev, v katerem je prehranjeval konje proti plačilu. Prodajal je blev in se podal v politiko. Izvoljen je bil za poslanca v legislaturo. Pri zadnjih volitvah je bil zopet kandidat, v je propadel.

Poraz v volilni bitki mu je najbrž segel tako do sra, da je segel po samokresu in si končal življenje.

Velpen, Ind., 19. novembra. — Šestdesetletni Hiram Vaughn se je moral postaviti na glavo na strehi nad Nancejevo trgovino, ker je stavil na Hughesa, da bo izvoljen.

John Monroe, ki je stavil na Wilsona, je ploskal z rokama in klical "ura" za Wilsona.

Več sto nepostavnih glasov je bilo oddanih, ko so bila volišča že zapeta.

Melville, La., 19. novembra. — Meitem ko je šel mestni maršal po okove, da uklene zamoren James Grant, je v ječo vdrja sodruga, broječa 20 oseb, ga odgnala iz ječe in ga obesila na tesarsko kozo.

Grant je bil obtožen, da je z britvijo obrezal pomočnega čuša, kose je čuvaj vmešal v prepri med zamorec.

New York, 19. novembra. — 38letni Marcus Halamus, rodom Grk, ne bo tako hitro insultral kakšnega dekleta. 19letna Mabel Madden mu je napravila modre oči, mu poškodovale čeljusti, ga večkrat vbodla z iglo, poleg je pa še v ječi.

Maddenova je vstopila na voz ulične železnice v družbi svojih prijateljic Viole Palmer in Goldie Wilson.

Grk je baje insultral Viole, nakar mu je Maddenova napravila pridigo. Grk ji je priložil za-usnicio, a Maddenova ni čakala, da ji priloži še drugo za-usnicio, marveč ga je sunila s pestjo v oko. Ko ga je obdelala s pestmi, je potegnila še iglo iz klobuka in ga osuvala z njo.

New York, 19. novembra. — James P. Welsh je svojim gospodarjem služil zvesto skozi dva in petdeset let. Po 52 letih je bil odpuščen iz službe, ne da bi mu povedali vzrok. Welsh je tožil in največje sodišče v Brooklynu mu je priznalo \$5,000 odškodnine.

Twin Falls, Ia., 19. nov. — 12-letni Horace Lovelace in njegov brat, ki sta priznala, da sta umorila učitelja F. Thomas Hamilla na njegovi farmi, nista bila spoznana krivim.

Hamill ju je zasnil, ko sta plenila njegov dom. Dečka sta se zabarikadirala in vstrelila Hamilla. Po izvršenem umoru sta dečka bežala s Hamillovim konjem in vozem. Šest dni kasneje so ju ujeli in priznala sta umor.

Wyandotte, Mich., 19. nov. — Drhal, broječa tri sto oseb, je o polnoči maskočila okrajno ječo, da vzame iz nje Samuel Giuando, ki je osumljen, da je umoril Harry Paula in Morris Harris. Policija je odprla ogenj na linčarje, da so bežali na vse strani.

Zdaj stržijo ječo deputiji, oboroženi s puškami.

Dobil zaslugo za njegovo vrednost.

Časnik National Labor Tribune, uradno glasilo za zadnjih petdeset let za Pittsburghske delavce, je vodil boj proti slabim patentiranim zdravilnim oglašom. Njih zastopniki so pregledali na tisoče pisem v katerih se hvali Bolgarski kri čistini čaj naših odjemalcev. Labor Tribune priobčuje Bolgarski Krvni Čaj oglaš, kjer ve, da je dobro vrednostno zdravilo. Ženske se posebno hvalijo Bolgarski Krvni Čaj. Ta čaj pomaga hitro za prehlad in se kaj lahko napravi pri vsaki družini.

Naš rojak Peter Bilavich, Mine No. 2, Staunton, Ill., nam je pisal sledeče: "Pošljite mi še štiri zavojce Bolgarskega Krvnega Čaja, ker ta izvrstno deluje meni in vseh mojih družini."

Eno veliko škatljo Bolgarskega Krvnega Čaja, ki traja za pet mesecev, pošljemo za en dolar kamorkoli: v Canada pa za \$1.20.

Marvel Products Co., 8 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa.

Pripomba: Ako hočete pošljati te osigurati, pošljite 10c več.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

GLAVNI STAN: 2657-58 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Iskorp. 17. junija 1907 v dr. Illinois.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogrič, box 214, La Salle, Ill.

I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 86, Girard, Kans.

II. Podpredsednik: Jožef Kuhelj, 9409 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.

Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Clearo, Ill.

Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADEORNI ODBOR:

Jože Ambrožič, 351 box, Cannonsburg, Pa.

Paul Berger, 741-1st St., La Salle, Ill.

F. S. Tauchar, 674 Ahsay Ave., Rock Springs, Wyo.

POROTNI ODBOR:

Anton Hrast, 811-95th Ave., New Duluth, Minn.

Jože Radišek, 679 box, Smithon, Pa.

Rudolf Pletersok, 436 box, Bridgeville, Pa.

UREDNIK "PROSVETE":

Jože Zavertnik, Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

TAJNISTVO S. N. P. J., 2657-58 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA PORLOVANJA se pošiljajo na naslov:

JOŽE AMBROŽIČ, Box 351, Cannonsburg, Pa.

ZADEVE PREPILJIVE VSEBINE, ki sta jih rešili prva in druga instanca, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAST, 811-95th Ave., New Duluth, Minn.

VSI DOPIJI, rasprave, članki, nasnanila itd. za "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657-58 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročnina, oglaš, se pošiljajo na naslov:

"PRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657-58 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci s tajništvo S. N. P. J., uredništvo in upravištvom "Prosvete" ne rabite imen urednikov, marveč napišite naslov, ko je tu naveden, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Seje gl. upravnega odbora se vrše redno vsakega 1. in 15. v mesecu ob osmih zvečer v prostorih jednotnega poslojpa.

ISČE SE PEVOVODJA.

Za vsa nadaljša pojasnila obrnite se pisмено na upravništvo "Prosvete", 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priporočam

svoje gostilno v obisk vsem Slovincem in Hrvatom v okolici Youngstowna, O. Kadar potujete skozi mesto ali po opravi, se oglasite pri meni. Imam raznovrstne dobre pijače, sveže pivo brinjevo, slivovec, visky, smotke itd.

Jožef Cigole, E. 397 Federal St. Youngstown, O.

ZA BOŽIČNE PRAZNIKE

posebno nizka cena vinu iz newyorškega grozdja.

Dokler nam ne potee zaloga, ponudimo cen. rojakom z zelo nizko odpravnostjo naravnost iz farmerske vinarne: Concord ali črno vino 50 galonov sod za \$27.00

Rizlen ali belo vino 50 gal. sod za \$30. Imam le še 25 sodov vina na razpolago za na prodaj: vino je jamčeno.

Naročilom priložite Ekspresni ali Post Money Order ali pa Bank Draft. Pisite natučeno naslov.

Uljudno se Vam priporočam za hitro naročbo

M. KRAINZ,

6120 St. Clair Ave. CLEVELAND-OHIO.

NORTH SIDE STATE BANK

ROCK SPRINGS, WYO.

IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI.

Mi pošljamo denar vašim prijateljem v stare domovine po najnižjih cenah.

Plačujemo 4 odstotne obresti na bančne vloge.

Močna, Konzervativna in Napredna Institucija.

Pošiljateljem denarja!

Vred zelo slabe poštne zveze svetujemo rojakom pošiljati zdaj denar v staro domovino po brežličnem brzojavu.

Natančno smo poizvedeli, da pridejo take pošiljke za današnje razmuge hitro. Za naslov se računa 65 centov za vsako besedo. Najboljše je, da se nam pošlje \$4.00 za vsak naslov; ako bo kaj preveč ali premalo, bomo poslali nazaj oziroma pisali za primanjkljaj.

Brezlične pošiljke gredo vse v Nemčijo, odtam na Dunaj, odkoder jih odpošljejo na določeni naslov.

Potrdil o izplačilu se zlahka iz stare domovine ne more dobiti, toda banka K. K. Priv. Oesterr. Credit-Anstalt na Dunaju poroča, da zahteva in dobi od pošte za vsako izplačilo takozvan Payee's receipt, t. j. potrdilo s pečatom zadnje pošte in lastnoročnim podpisom prejemnika ali poštarja. Vsa ta potrdila omenjena banka zbira in hrani ter jih bo poslala sem, ko bo poštna zveza zopet vreljena.

Opozarjamo, da je mogoče po brežličnem brzojavu poslati le okrogle svote kot so spodaj navedene in se naprej do 10.000 kron.

Za take pošiljke se naj nam pošlje le poštne Money Order in denar v gotovini, kajti privatnih čekov za brzojavne pošiljke ni mogoče sprejemati.

SPODAJ OZNAČENIM CENAM JE TREBA PRIŠTETI ŠE \$4.00 ZA BRZOJAVNE STROŠKE.

Naslov se mora jasno napisati in dodati: pošlje naj se brzojavno.

K: 100.00.....\$ 13.00	K: 600.00.....\$ 78.00
K: 200.00.....26.00	K: 700.00.....91.00
K: 300.00.....39.00	K: 800.00.....104.00
K: 400.00.....52.00	K: 900.00.....117.00
K: 500.00.....65.00	K: 1000.00.....129.00

TVRDKA FRANK SAKSER,

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

ŽRTVE.

Povest. Spisal Fr. Serafin.

(Nadaljevanje)

No pa tudi Baston je bil na tem, da ukloni vrat v zakonski jarem, akoravno je imel še nekatere pomisleke in se ni mogel odločiti tako naglo, kakor se je bil učitelj.

Pri takih okoliščinah se ni bilo čuditi, da se učitelj in Baston nista več gledala tako pisano kakor v onih časih, ko sta še tekmovala pri dekletih, in da sta spadala zdaj k eni in isti politični stranki.

Toda učitelj si ni upal tako na dan kakor Baston. Spisal je pač semintja daljši ali krajši dopis za kak liberalen časnik proti župniku in njegovim pristavcem, a da bi nastopil naravnost odkrito zoper župnika, toliko ni bil pogumen. Tudi na volilne ga ni bilo tistega dne. "Že opravite tudi brez mene!" je rekel Bastonu, ki ga je prišel nagovarjati, da bi prišel volit. "Jaz nisem prost, kakor ste vi, drugi, in otroke imam pod seboj liberalnih in klerikalnih starišev. Ne smem torej, kakor bi hotel!" Ko pa je Baston le šilil vanj, je obljubil, da pride, če bi imela biti zavisna zmagoda od njegovega glasu.

Volilna soba je bila že pred napovedano uro natlačeno polna. Videlo se je precej v začetku, da bo volilna borba huda, strastna.

Ob 9. uri je prišel odposlanec okrajnega glavarstva. Precej nato se je ustanovila volilna komisija, pri kateri je pokazal klerikalni župan svojo moč, pa tudi pristranost s tem, da je pritegnil k njej same svoje pristave. A nasprotniki so mu bili le hvaležni za to, ker jim je ostalo več moči za agitacijo.

Presednik volilne komisije je prečital nato ono zakonito določilo, katero prečitati velevala 22. občinskega volilnega reda, ter je opozoril v zmislu tega paragrafa navzočne volilce, da naj volijo brez vsakega samopridnega namena, in tako, kakor mislijo, da bo za občino najkoristnejše.

Zahtevi zakona je bilo na ta način zadoščeno, a za korist občine se ni briga v tem trenutku nihče, in prav nihče si ni izpraševal vesti glede tega, kar je nameraval storiti. Odločevalo je edino le strankarstvo, in nihče se ni vprašal o tem, kakšen je mož, kateremu odda svoj glas. Eni stranki ko drugi je šlo edino za to, da prekosi in premaga drugo. V to je bilo vsako sredstvo dobro. Tudi v Poljane je bilo že prodrlo prepričanje, da nima politika v moralno ničesar opraviti, da je v politiki dovoljeno vse, in da se sme uporabljati vsako še tako grdo orodje, če gre za to, da se ugonobi politični nasprotnik. Zvižaja, laž in sleparije so se uporabljale na tej in na oni strani z največjo virtuoznostjo.

Toda kmalu se je pokazalo, da klerikalna stranka nadkriljuje liberalno, da je bolj pripravljen, bolj organiziran.

Tudi župnik je bil izumil nekaj, kar naj bi bilo njegovi stranki pripomoglo v skrajni sili do zmage.

Naročil je bil cerkovniku, da naj čaka od enajste ure naprej v zvoniku. "Kadar dam znamenje z robeem," mu je rekel, "porini uro naprej!" Mož se je motil, ker je menil, da se občinske volitve končujejo ob določeni uri kakor nekatere druge. A dasi je bila njegova odredba brez hasni, je vendar pokazal s tem svojo dobro voljo in svojo bistroumnostjo.

Prekosal pa ga je Dolfe, županov sin, ko je hotel rešiti čast sebi in očetu. Poljane same leže v ravnini, a občina je razprostrta, in spada k njej tudi mnogo gorjancev. Na te je stavil Dolfe svoje nade. Celih štirinajst dni pred volitvijo je lažil občinski sluga po hribih in jarkih okrog najbolj oddaljenih naselij ter oddajal vabila za volitve. Na vabilu je bila zažugana občutna globa vsakemu, ki bi ga ne bilo k volitvi, a vse huje še je slikal posledice take malomarnosti občinski sluga ustno. Vsak volilec je dobil obenem listič, na katerem so bili zapisani možje, katere je bilo treba viliti.

In tako se je zgodilo, da so se videli na dan volitve v Poljanah ljudje, ki po celo leto niso prišli k maši, ki so, stopivši v volilno sobo upogibali kolena, tolkli se na kolena in prekrizavali se, kakor bi bili v cerkvi ljudje, ki niti najmanjšega pojma imeli niso o tem, kaj se vrši. Bili so neumiti in slasti obrazi zmurenih las, ki so plašno zrlji okrog sebe, in katerim se je zadržalo od daleč poznala. In vendar, kaka disciplina! . . . Stali so ti zagoreli trdnjo, nepremično, kakor bi bili iz kamna, in vsak je držal v roki list a klerikalni kandidati. In prav vsak, ki je prišel na vrsto, je rekel s trdnim, odločnim glasom: "Le-te volim, ki so tukaj zapisani!"

Liberalci so strmeli, onemogli in niso vedeli, ne kako ne kaj. "Vraga, odkod so se pa ti vzeli?" so vzdihovali, in hudo se jim je na obrazih, da smatrajo svojo stvar za izgubljeno, docim so se klerikalci poredno nuzali. Le Tomaž ni tako hitro obupal. Popraševal je tako dolgo, dokler ni dognal, kaj se je bilo zgodilo. Ko je svojim somišljenikom razložil, kakšnega sleparstva se je poslužila nasprotna stranka, so hoteli ti takoj zagrezniti hrup. A Tomaž jih potolaži rekoč:

"To ni bilo nespametno." Volitev ovrne moč tudi tega tudi pozneje lahko, če bode neugodna za nas. . . . Poskusiti pa treba prej, če se ne da stvar zasukati tako, da bomo na korist. Jaz bi rekel, da je najbolje, če naposled hitro na listke imena tistih kandidatov, pa jih zamenjamo z nami. Bogarjiva in brez prepričanja, kakor se, se ne bodo teoni kar ne ustavljali!"

Ta predlog je bil tako praktičen, da so se takoj vsi strankarji zopet zbirali na breg odloga na delo. Ker so bili na liberalni strani vsi bolj odločeni ljudje tako zlasti tisti trgovci, ki so se v prejšnjem pisanih, je bilo kmalu napisanih vse polje listčkov z imeni liberalnih kandidatov.

Treba jih je bilo le se zamenjati. To pa je bilo lahko. Nevednim gorjanskim volilecem je bilo

popolnoma vse eno, kaka imena so imeli napisana na papirju, in kakor so molili prej tja listke, ki jim jih je bil prinesel občinski sluga, tako so molili zdaj te, ki jim jih je bila vsilila liberalna stranka.

Zdaj pa so delali klerikalci dolge obraze.

Dolfe ki je bil tudi na volišču, je hotel nekaj protestirati, a Tomaž je stopil predenj ter mu rekel:

"Če nisi precej tiho, te ovadim! . . . Že veš, kaj si zakrivil z onimi vabilii!"

Dolfe se je nstražil in odšel. "To ni mogoče, to ni mogoče!" je vzkliknil župnik, ki je bil v volilni komisiji in ki ni še vedel, kaj se je bilo dogodilo.

Tomaž pa, ki je čul to, pripomni: "Zakaj bi ne bilo mogoče? . . . Kakor je bilo ono prej mogoče, tako je mogoče tudi to!"

In poredno se je zasmijal. Župnik pa je zaradel in nervozno je začel izgovarjati jezik preko ustnic.

In tako so se ujeli klerikalci v lastno past. Liberalci so zmagali že v tretjem razredu prav si-jajno. Še mnogo ugodnejše je bilo zanje v drugem razredu, v prvem razredu pa, kjer ni župnik nič manj nego štirikrat glasoval, in sicer enkrat za lastno osebo, trikrat pa za razne cerkve, je bilo treba poleg tega, da so bili izvoljeni štirje liberalci, še srečkati med dvema liberalcema in dvema klerikalcema.

Župnik se je penil jeze. Njegov prednik, ki se nikdar nobenih občinskih volitev ni udeležil, je bil vselej izvoljen v občinski odbor, on pa niti toliko glasov ni bil dobil, da bi bil srečkal.

Razjarjen je ošteval liberalne volilce, in ko mu je Tomaž nekaj ugovarjal, se je raztogotil nad njega ter mu rekel:

"Vi . . . u . . . Tomaž — ste čuden poštenjak!"

"Ali mislite s tem reči, da sploh nisem poštenjak?" vpraša Tomaž.

"Če hočete, razumete moje besede tudi tako lahko!" odvrne srdit župnik.

"Ali, ta je lepa!" zakliče Tomaž. "Zdaj sem pa hkratu nepoštenjak! . . . Prosim, gospod župnik, da poveste takoj, kaj sem zakrivil nepoštenega!"

Župnik pa je bil prišel popolnoma iz ravnotežja. Bruhal je samo še psovke iz sebe. Nastal je velik hrup in nemir. Tomaževi prijatelji so se postavili krepko zanj. Nekateri izmed njih so se celo tako izpazili, da so župnika tikali. Tomaž jih je pogovarjal, češ, da si že poišče zadoščeno pri sodišču. Toda duhovi bi se ne bili pomirili še tako hitro, ne bi ne bil poskrbel politični komisar za komičen intermezzo.

"Zdaj bomo deli žrebe v klobuk," je zaklical. V prvem hipu ni vedel nihče, kaj misli, potem šele se je posameznim posvetilo, da je besedo napačno naglašal, ali pa da je zamenjal besedi "žreb" in "žrebé".

"Kaj . . . žrebé bomo deli v klobuk?" pripomni nekdo. "To bi pa res rad videl, kje dobi-mo tolik klobuk?"

Glasen smeh se je razlegal po sobi, komisar pa niti slutiti ni, da gre to na njegov račun. Napisal je na liste imena tistih, med katerimi je imel razsoditi žreb, ter jih vrgel v klobuk.

Izrebrana sta bila dva klerikalca.

"Prst božji!" je klical župnik. "Prst božji! . . . Bog nam je dal razumeti, kako bi se bile morale končati volitve! . . . O kazni njegova ne izostane, ki ste povzročili drugačen izid!"

Zadnje besede je govoril proti Tomažu obrnjen, a ta je molčal.

Obe stranki sta šli nato v gostilnico. Eni so šli praznovati zmago, drugi poplakovati jezo. Med zadnjimi je bil tudi župnik. Na pravila društva treznih danes nihče ni mislil. Najbolj poparila je bila volitev Dolfe in njegovega očeta. Zdaj je bilo konec županske časti! Župnik ju je tolažil, in da ju bo oškodoval, je pil z obema bratovščino! . . .

Tomaž je prišel tisto noč precej pozno domov. Toda niti žena, niti hči se nista spali. Bili sta že popoldne zvedeli izid volitve kakor tudi, kaj se je bilo zgodilo na volišču. Mica je vzdihovala, Manica pa celo jokala potihem. Bolelo jo je srce, da se je bil oče sporekel z župnikom, še bolj pa, da Dolfe ne bo več to, kar je bil. . . . Torej njena molitev ni nič pomagala! . . . "Uhogi Dolfe, kako mu mora biti hudo!" . . . je vzklikala potihem.

VIII.

Gospod Rajmund se ni mogel načuditi, ko je dobil nekega dne povabilo h kazenski obravnavi in to kot zatočeneec.

Torej vendar! . . . On že davno niti več mislil ni na oni prigodek, in zdaj — kako je to sploh mogoče? . . . Da bi se bil ta Tomaž res predržal? . . . On, sin gosposkih starišev, on, župnik, bodoči dekan, kanonik in prošt, pa da bi ne smel zabrusiti v obraz kakke trše besede takemu navadnemu človeku, kakor je bil ta Tomaž? . . . Saj ni še dolgo od tistih časov, ko je kmeta vsakdo lahko psoval. — So mar ljudje pozabili že na to?

Njega pa da bi pozivali pred sodišče kakor kakega zločince, tega kar ni mogel doumeti. . . . In vendar — tu je bilo vabilo! . . .

"Kam smo prišli, kam smo prišli na tem svetu!" Vsega tega je krivo liberalstvo! . . . to prokleta liberalstvo! Tako je vzdihoval gospod Rajmund, on, ki se je včasih tako rad ponašal z liberalstvom. In rotel se je, da ne odjenja od boja, ki ga je bil začel! "Jaz pa da bi molčal takim?" je vzklikal. "Nikdar, nikdar!"

Na tistem je še zmeraj upal, da mu ne bo treba pred sodišče. . . . Pride že še prekleto tega vabila, ali pa stopi Tomaž sam s sklonjeno glavo in skesanim obrazom ter me prosi odpusčenja radi svoje predrznosti, tako se je tolažil. . . . Ali pa . . . no, župnik ni vedel, kaj vse bi se še lahko zgodilo, a bil je prepričan, da nekaj se zgodi, kar ga otme nepravilke, in če bi imela poseči vsija roka vmes! . . .

(Dalje sledi).

Planinska idila.

Spisal Vladimir Borisov.

(Konec).

Vedno ji še zvenje v ušesa njegove besede, sladke in ljubeznive besede, da pride k njej . . .

Ali pride? In kdaj? . . . Kakor iz sanj se je vzbudila, prestrašena, da se je zasačila pri teh misli; s plašnimi očmi se je začela ozirati okrog kakor orna, ki sluti v bližini nevarnost.

Nekdo je zavriskal s čvrstim in krepkim glasom.

Ali je on? . . .

V tihi dolini, obdani od vseh strani od visokih gora, stoji ob vznožju s smrekami in bukvami obrasle strmine majhna, lesena hišica.

Razen bleva s skednjem in ljeneag, s lesenim plotom ograjena-ga vrta in nekaj drog, na katerih se suši perilo, ne vidi se okoli koč drugega nego zelena trava.

V bližini teče bister potok, vijoč se tiho in mirno med že pokošeni-travniki, zaraslim tuftam s leskovim grmovjem.

Jesensko solnce, nagibajoče se že proti zapadu, obseva tiho dolino, v kateri je bilo še pred nekoliko časom vse tako živo; žanjice so žele žito v dolgih vrstah, kosci so kosili otavo, in od vseh strani se je slišalo klepanje kos in brušenje srpov; povsod so se slišali živahni govori, klici in glasovi ljudi. Vse je bilo pri delu, vse se je gibalo od ranega jutra do poznega večera.

Zdaj pa je vsa dolina kakor izumrla, in izginilo je vse, ob čemer se je prej naslajalo oko. Tam, kjer so se poprej zibali rumeni klasi, pokriva zemljo skorja tem-norjavkaste prsti; na travnikih zrasla je sicer zopet nizka trava, a evetlice ni skoraj videti nobene; le tuftam ziblje bela parnaja svojo glavico v vetru.

Solnce pada niže in niže, in dolge sence se razprostirajo po dolini.

Za par trenutkov potegne po dolini veter, hladen in mrzel, kakor da bi oznanjal, da se bliža čas, ko ovane zadnji evet, in ko bo vse, kar se je s tisočimi silami vzbudilo k življenju, počivalo mirno pod belo odejo.

V izbici sedi molče na klopi mlada mati z detetom v naročju. Izbiica le majhna, nizka in zatem-nela, a snažna. Na desno od vrat stoji zidana peč; v levo in v nasprotno steno, med katerima je v kotu miza, čisto obrisana, da se ji takoj pozna, da je iz bukovca lesa, izdelano je po dvoja okna, nizkih in ozkih, z motnimi šipami. Na levo od peči so vrata v tesno čumnato, na levo od vrat pa bele nečke in nad njimi polica s skledami. Na ograjo okoli peči je obešena obnošena obleka, pod klopa pa leži različna obuja, pohojena in raztrgana. Stene so okrašene s podobami svetnikov, s starimi, z neokretno roko na steklene šipe slikanimi podobami v črnih, zaplesnelih okvirih iz lesa.

V tej izbici sedi na klopi pri oknu molče mlada in bedna mati z malim detetom v naročju; vse okoli njiu je tiho, le iz ust matere se izvije zdajpazdaj globok vzdih, vzdih bolesti, muke, in obupa.

Neskončna žalost in potrtost je razlita po njenem bledem, od prelitih solza opranem obličju, raz katero je še pred kratkim časom pred letom dni dihalo mladostno zdravje in deklška svežost.

Obraz, ki ji gleda izpod rute, napol zakrivaajoče čelo in upadla lica, je bled, a še vedno lep, in bolest ni vrezala vanj ostrih gub, pač pa jih je uplemenitila z nenavadno resnobo.

Ona trpi; glavo ima sklonjeno in nebroj misli se ulega kakor črn in težak oblak na njeno dušo; davno bi se bila že zgrudila nezavestna na tla, da bi ji ne bila edina opora nedolžno, malo dete, ki je sedaj, poljubovano, negovano in nadloženo od nje, zaspalo mirno v njenem naročju.

Z motnimi očmi gleda ona pred-se; srce ji razjeda obup, strah, mraz in groza ji tesnijo prsi, in kakor s hladno roko se izteguje nekaj po njej; a gorje, ki ga trpi, je preveliko, da bi se moglo izliti v solze.

Le vzdihli, globoki se ji vijo iz ust, podobni onim, ki jih spremlja zadnje utripanje srca . . .

Ona se zdrzne; skoz temen in črn oblak nejasnih misli, ki se je ulegel na njeno dušo, začne se za-

trenotek svetlikati tenek žarek spomina na minolo veselje in srečo, sedaj pokopano za vselej.

Spomini se vzbujajo, vedno novi spomini, in drevijo v divjem begu mimo nje in izginjevajo v gosti megli. Cela vrsta spominov od njenih mladih let naprej, vsta sedaj pred njo . . . Ona se zre pred seboj zopet kot male in zapuščeno deklico, ki je prišla na kmete; njen gospodar in gos-podinja sta jo ljubila kot svojega lastnega otroka, ona pa je bila proti njima pokorna, ubogljiva in postrežljiva; vse je storila veselo, kar ji je bilo veleevano. Rastle je in se razvila nazadnje v krepko dekle.

A vsi ti spomini dreve sedaj pred njo v divjem begu in izginjevajo v gosti megli.

Prišel pa je nov prizor in se ustavlja pred njo; jasno vidi zopet pred seboj prostor, zeleni in z mehkim mahom obrasli prostor, kjer je čakala, ko je on prišel k njej, ko jo je obiskal prvokrat.

Pred njo zopet vstajajo jasne podobe, podobe dveh srečnih, v ljubezni topečih se bitij, okvirjene od zelenja in evetliceja.

Tam na zeleni trati je prišel k njej; tam jo je objel in poljubil in pritisnil na svoje srce; in ona je zadržala od sreče, vsa omamljena, vsa očarana in onezaveščena od sladkih čuvstev, ki so se s nepremagljivo silo vzbudila v njej.

Tam na zeleni trati se je shajala odslej z njim . . . O koliko sreče, koliko sladkosti je čutilo takrat njeno srce . . . toliko sreče in toliko sladkosti, da se je v njej vtopila vsaka druga misel, in vsaka skrb! . . .

Ko se je bila prvokrat zavedala, da je njena ljubezen pregrešna, bila je sicer vznemirjena, in prvokrat je povesila svoje oči pred ljudmi; svojo ljubezen pa je skrivala tembolj in jo nosila v svojem srcu ter živela v mislih je za njega, ki je preduragal vse njeno bitje. . . . Pred njo so se zopet porajali časi, ko ji je, kadar je bila zvečer zbrana vsa družina okoli mize, začelo prihajati k srcu tako tesno; čutila je, da je svojevoljno in skrivoma pretrgala vse vezi, ki so jo vezale doslej k drugim; nemirnost jo je začela izpreletavati, kadar je mislila na to, da ni več odkritosrečna; saj je svojo največjo srečo in vse, kar ji je polnilo in navdajalo dušo s toliko vnetostjo, zatajevala in skrivala skrbno kakor biser pred vsemi ljudmi.

Ko je legla v posteljo, bedela je mnogokrat pozno v noč, a nazadnje je zaspala mirno kakor nekaj, ko je bila še nedolžna kakor otrok. Saj je v svojem srcu nosila toliko sreče in sladkosti, da se je v njej vtopila vsaka misel, vsaka skrb.

Jasne podobe izginjevajo v gosti megli, in temnejše in temnejše nastopajo mesto njih. Pred njo stoji gospodar in jo goni s strahnimi besedami kakor vlačugo od hiše. Od tega trenutka se začne za njo trnje pot, pot bridkosti in trpljenja.

Bala se je ljudi in se jih začela izogibati; kadar je šla iz cerkve, videla je, kako so se ozirale njene vrstnice skrivaj za njo, tiho šepetajoče med seboj; ona pa je potegnila ruto še bolj čez glavo in je hitela brzo naprej, da bi se skrila pogledom drugih.

In vendar je bila ona srečna in vsa prešinjena od tihega veselja; varovala je dete, ki ga je povila v tolikih bolečinah; čula je nad njim kakor nad dragocenim biserom, ki ga ji je dala usoda v njenem trpljenju.

On sam pa se je predrugačil ves, odkar je postala ona mati tega deteta; začel se je truditi in skrbeti za njo in za svojega otroka, kolikor je bilo v njegovih močeh, in bil je njej, slabi in rahli ženski, močna oslomba.

Po več dni se včasih nista videla; kadar pa je prišel, vesel in podjeto, preživela je z njim trenotke sreče in ljubezni, ki je sedaj, odkar je bila mati, ni več objemala s plameni prejšnje strasti. . . . Vsa ta sreča je sedaj minila. . . . minila za vselej.

Ona ga vidi pred seboj, ko jemlje slovo od nje.

Nagovorili so ga, da je odšel s svojimi tovariši v daljni in tuji kraj za zaslužkom; tam je sekal v velikih gozdih smreke od ranega jutra do poznega večera; bilo je vse polno delavcev; eni so spravljali debla v doline, drugi zopet so vezali deske v plove, ki so jih nosile mogočne reke naprej.

Ko je odhajal, rekel ji je, da vrne čez pol leta od dobrega služka, ki ga čaka, mu bo lahko prihraniti toliko, da se bodeta, pride nazaj, mogla poročiti in bivati skupaj pod eno streho.

Čakala je v nemiru in strahu trenutka, ko se vrne; vedno je mislila nanj, in zadovoljnost in skrb so jo navdajale obenem, kadar se je utopila v prihodnost. Ko se o vrne, živela bodeva skupaj in delala in trudila se bodeta s skupni mi močmi, da si bodeta prislužila potrebno; odgojevala bodeta de-te, njima v veselje, in raslo in ravnjalo se bode krepko in čvrsto te- jima pomagalo samo pri delu.

Prešlo je vse . . . ga še za trenotek, kakršen je bil ko je jemal od nje slovo . . . ko ga je videla zadnjikrat . . . zadnjikrat.

Pred očmi se ji začne delati temno. Črn in težek oblak se zopet valja na njeno dušo, zatemnjuje vse spomine in onezaveščujo jo, v-gleda kakor odrevenela, predse mrtva za vse stvari okoli sebe; roke ji še objemaje krepko kakor prej malo dete, speče mirno v njenem naročju.

Ona se vzdrami; pred njo je zopet iznova dviga kvišku prizor, temen in strašen in navdajajoč ji dušo z obupom.

Zopet ga vidi pred seboj . . . njega, ki ga je ljubila toliko ljubeznivo . . . ne vidi ga več takega, kakršen je bil, ko je jemal od nje slovo . . . vidi ga, kako le- ubit in oropan na cesti v daljnem tuje kraju. Tam leži mrtve v svoji lastni krvi, zapuščen od vse Denejo ga v grob, denejo ga ne škropljenega v neblagoslovljeno zemljo . . .

Tu ga je čakala potrpežli- vo in vdana v svojo usodo. . . . in sedaj leži na mizi p-smo, v katerem naznanja njegovi tovariši, da so ga našli pred nekaterimi dnevi proti večeru na cesti mrtvega; in oropanega; nihče ne ve, kdo je storil zločinstvo, iz-kako da se je to zgodilo.

Pismo je bilo oddano v Pisto na Rumunskem, kamor se je bil odpravil s svojimi tovariši na lo.

Njo pa obhajajo smrtne zone tesno in mrazno ji je pri srcu, kakor da bi se iztegovale hladne ro- ke po njej.

Zunaj je vse tiho; solnce se je skrilo za gore, in v dolino pada jo temne sence, temnejše in temnejše. . . .

Razno iz inozemstva

NEMCI NAMERAVAJO DEPOR- TIRATI 300.000 BEL- GIJCEV.

London, 18. nov. — Okrog tristo tisoč moških bo deportiranih iz Belgije v Nemčijo. To je razvidno iz navedbe, ki je razglasila v mnogih belgijskih mestih in kate- ra nalaga vsem sposobnim moškim od 17 let, da se prijavijo za sku- pno blizo 30.000 Belgijcev v Ne- mčijo.

GUMIJASTE OČI ZA OSLEPE- LE VOJAKE.

Pariz, 18. nov. — Na Fran- cskem so iznašli nove oči za osle- pele vojake. Oči so narejene iz mehkega kavčuka in nekih drugih primesti in izgledajo kakor narav- ne — izvzemi, da slepec ne vidi. Imajo to prednost od starih, ste- klenih oči, da se jih slepec hitro privadi.

RUSIJA NOČE SEPARATNEGA MIRU.

Petrograd, 10. nov. — Iz poli- uradnih virov se je izvedelo, da je ruska vlada brzojavila vsem svo- jim konzulom v zavezniških drža- vah, da naj zanižajo vsako vesti- glede na separatni mir s central- nimi državami. Govorice o sepa- ratnem miru se trdovratno širijo že nekaj časa po zavezniških drža- vah.

ANGLIJA GROZI DANSKI.

Berlin, 18. nov. — Iz Kopen- gena poročajo, da je angleški konzul v Aarhusu, Danska, opo- zoril tamošnje oblasti, da bo An- glija ustavila izvoz premoga na- Dansko, tako ne bodo pretrgane pogodbe z Nemčijo za eksport me- sa v škafah.